

Boscós andorrans, segle XXI

Martí BOADA i JUNCA

Us demano que disculpeu la brevetat de la meua assistència a la interessant i oportuna jornada sobre el boscós andorrans organitzada per la SAC en el marc de l'UCE.

A l'any 1979, sota els auspicis de l'Institut d'Estudis Andorrans, centre de Perpinyà, vàrem iniciar de forma pionera uns primers catàlegs de biodiversitat del ecosistema andorrans, molt abans del conveni de Rio92. En uns moments històrics, s'ha de dir, en què el coneixement del medi era francament molt limitat.

Podríem dir doncs que aquests primers treballs s'emmarcaven en un pionerisme, que al seu moment va ser liderat bicèfalament per l'IEA, Centre de Perpinyà i el del Centre de Barcelona. Hi havia dos equips interdisciplinaris, que excel·lien per la qualitat dels components. Amb aquests inicis vàrem treballar arreu dels paisatges andorrans, visitant molts dels ecosistemes forestals del Principat.

Es pot dir que he trepitjat força els boscós d'Andorra durant molt anys.

Crec que els boscós andorrans són superficialment ben proporcionats, per com és Andorra, tenen una bona escala. Contenen diversitat, des dels boscós mediterranis de Santa Coloma fins les zones d'altures més altimontanes i alpines del Casamanya.

Han coexistit prou bé amb la demografia i la construcció. Mantenen globalment una diversitat notòria.

Tanmateix, cal no oblidar el context de crisi ambiental global que es concreta amb la recent proclama de les Nacions Unides d'estat d'emergència climàtica. Es tracta d'un context de risc planetari, indicador d'una situació de risc extrem en matèria d'escalfament global. No és que s'hagi declarat una urgència, sinó una emergència per l'escalfament global.

Un context que ens situa en el paradigma del pensar globalment i actuar localment, en aquesta escala. Tot i la dimensió reduïda, els nostres boscós els hem de situar en les estratègies internacionals en matèria d'acords subscrits, especialment a partir de la COP21 de París.

No ens podem equivocar, com diu Bellamy; els professionals i els polítics no podem estar tocant el violí mentre se'ns està cremant el bosc.

Ens trobem en una situació que afecta tots els professionals que hem de cuidar el medi. Per a la seva comprensió, cal el treball interdisciplinari, no és possible en una sola disciplina: biòlegs, ambientòlegs, meteoròlegs, enginyers forestals, climatòlegs...

Es veu a les ponències que es presenten a les jornades aquesta diversitat de visions i de mirades.

Sobretot, cal passar de creure's protagonistes d'una visió exclusiva.

Ens cal aprendre de la interdisciplinarietat. No de la multidisciplinarietat, que cadascú faci la seva feina a la seva manera i se'n vagi a casa...

Una altra vegada, Andorra, per les seves dimensions ben proporcionades, pot servir per donar una mirada universal com a espai d'observació rellevant, per monitorar aquests increments de temperatura que comença a ser notòria. El canvi climàtic no és una qüestió de futur, ja el tenim aquí, les evidències científiques manifestades per l'increment del CO₂ per m³ atmosfèric, tot i que hi ha dificultats de detecció de les seves evidències a escala social, car és una presència que és inodora i incolora, factor que explica l'escassa reacció social sobre aquest problema tan notori, ja que, entre d'altres coses, no es veu, no s'olora.

S'ha de reduir com sigui la petjada de carboni. La previsió climatològica és que les onades de calor s'incrementaran de manera més o menys immediata, amb l'arribada de temperatures tòrrides. Caldrà pensar en refugis climàtics atesa la magnitud de la previsió. En aquest context és convenient tenir els boscos gestionats de manera sostenible, disposar d'una bona diagnosi sobre el risc de combustibilitat i el seu paper precís en la reducció del CO₂.

Els boscos andorrans, per escala i biogeografia, poden esdevenir paisatges sentinella, pel que fa a la seva funció indicadora i d'alerta avançada. Andorra té unes condicions de paisatges forestals que pot permetre monitorar de quina manera es manifesta aquest escalfament global en les fases més avançades.

Martí Boada i Juncà,
doctor en Ciències Ambientals, investigador i professor de l'ICTA
(Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals) - UAB